

Η ΓΑΤΑ ΦΙΛΟΣ ΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ

Τοῦ CONSTANT LAMBERT

Στοὺς μουσικοὺς ὁ Κονσταντ Λαμπέρ εἶναι γνωστός ὡς συνθέτης, μαέστρος καὶ κριτικός. Στὰ 20 τοὺς χρόνια πῆρε παραγγιλία ἀπὸ τὸ Ντιαγκίλεφ νὰ γράψῃ ἕνα μπαλέτο, τὸ «Ρωμαιοὺς καὶ Ἰουλιέτας». Ἐκτὸς ἀπὸ δύο ἄλλες σούιτες γιὰ μπου-

συνθέτης τῆς Μαρίας Ἀντουανέτας, πού τὸ μελοδραματικό του στυλ περιγράφεται ὡς «χαριτωμένο, κομψὸ καὶ μετρημένο».

Ἐπιπρὸν νὰ εἶναι ἔτσι, γιατί ὅπως ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ δὲν μπορούσε νὰ συνθέσῃ ἂν δὲν τὸν περιορίζουν «πολλές γάτες καὶ πολλές ἐρωμένες». Δὲν καταδικάζω τὴν ἀπόφασή του, ἀλλὰ σὰν συνθέτης πού εἶμαι, δὲν μπορῶ νὰ μὴ δῶ καὶ τὶς δυσκολίες πού τὴν συνοδεύουν.

Ἄλλοιμονο ὅμως, ποτὲ δὲν ἀπέβωσε τὸ ἀντικείμενο τῆς ἀγάπης του σὲ μουσικὴ μορφή, παρὰ μόνον με ἑμμεσο τρόπο· οὕτε ὁ Μόζαρτ τὸ ἔκανε—πρὸς μεγάλη μας ἀπόλαυση—ἀκόμη καὶ στὴν παιδική του ἡλικία, ὅπου συχνὰ ἀφῆνε στὴ μέση ἕνα κομμάτι γιὰ νὰ παίξῃ μὲ τὴν ἀγαπημένην του γάτα.

Μόνον στὸ 19ο αἰώνα καὶ στίς ἡμέρες τῆς συμφωνικῆς μουσικῆς ὁ γάτος πῆρε τὴ θέση του. Λέω ὁ γά-

λέτο—«Πομόνα» καὶ «Ὁροσκόπιον»—καὶ τὸ «Πιο Γκράντε», ἕνα γεμάτο χρώμα ἔργο γιὰ χορωδία, ἔκανε τὴν χορογραφία καὶ τὴν ἐνορχήστρωση διαφόρων χορῶν γιὰ τὸ θέατρο παραστάσεων υπαλλήτου Σάντλερς Γουέλς, τὸ ὁποῖο ἦταν μουσικὸς διευθυντὴς 16 χρονῶν! Στὸ βιβλίον τοῦ «Μιούζικ Χόλι», καὶ στὴν ἐπιμέλεια «Φίγκερ» καθὼς καὶ διάφορες ἄλλες ἐφημερίδες, ἔχει γράψῃ νόστιμες καὶ πολὺ ἐνθαρρυντικὲς κριτικὲς. Ἀνάμεσα στίς γάτες ὅμως ὁ Κονσταντ Λαμπέρ ἔχει ἐντελῶς διαφορετικὴ φήμη· εἶναι πρόεδρος σὲ δύο γαλιέλους... τὴν «Κένωγκιντον Κίττινς Κλάμπ» καὶ τὴν «Νιούθερς Κάτς Κλάμπ»· ὁ ἴδιος ἔχει σὺν στίπυ του πέντε γάτες.

«**Η** γάτα, ὁ φίλος τοῦ ἀνθρώπου»,—παλιὰ θαυμάσια φράση! Μία φράση πού πολλές φορές θὰ ἤθελα νὰ τὴν περιορίσω καὶ νὰ πῶ «γάτα, ὁ φίλος τοῦ μουσικοῦ»· γιατί δὲν ξέρω μουσικὸ ἢ ἐκτελεστὴ ἄξιο τῆς φήμης του, πού νὰ μὴν εἶναι ἀφοσιωμένος στὸ κόσμο αὐτὸ τῶν αὐλουροειδῶν. Εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ Ροσσίνι εἶπε μιά φορά ὅ· ἂν ἀνεπιθύμητο ἐπισκέπτη του νὰ περιμένῃ, ἐνῶ αὐτὸς ἔπαιξε ἕνα κομμάτι στὸ σκόλο του πού τοῦ τὸ εἶχε γράψῃ γιὰ τὴ γενεθλιά του, καὶ ὁ «Ἐλγκαρ, σὲ μιά ἀπὸ τὶς «Παραλλαγὲς Αἰνίγματος», ἔχει περιγράψῃ τὸ σκόλο ἐνὸς φίλου του, ὠστόσο αὐτὰ εἶναι ἀπλῆς ἐξαιρέσεις. Ἄν τὸν συγκρίνομε μὲ τὴ γάτα ὁ σκόλος ἔχει παίξει πολὺ μικρότερο ρόλο στὴν ἱστορία τῆς μουσικῆς.

Εἶναι σημαντικό ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ὄχι μόνον λάτρευαν τὶς γάτες σὰν θεές καὶ—ἀκόμα σημαντικότερο—σὰν θεούς, ἀλλὰ εἶχαν ἐιδικὰ διαλεγμένους γάτες πού τραγουδοῦσαν, καὶ τὶς εἶχαν σὺν σμυσιότι τους γιὰ ὡμορφία. Ἡ ἱστορία τῆς μουσικῆς τῆς Δύσεως θὰ ἦταν διαφορετικὴ ἂν δὲν εἶχε ἀνακαλυφθῇ εἰς ἀπὸ τὰ ἔντερα τῆς γάτας μπουρῶν νὰ κατασκευάζονται χορδῆς μουσικῶν ὄργάνων.

Συλλογραφίαι τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰώνα πού παριστάνουν ζῶα νὰ παίζουν ὄργανα ὀρχήστρας, πάντα προτιμοῦν τὴ γάτα, σὰν τὴ μόνη ἱκανὴ γιὰ ἕνα τόσο δύσκολο ρόλο· καὶ τὸ ἴδιο γίνονται σὲ ἄλλους τοὺς αἰῶνες.

Τὸ παράξενο εἶναι πὼς πάρα πολὺ λίγοι συνθέτες χρησιμοποίησαν τὶς γάτες ὡς πηγὴ ἐμπνεύσεως. Ὅσο τουλάχιστον ξέρω, ἢ ἡ πρώτη γάτα πού διακρίθηκε στὴ κλασικὴ μουσικὴ ἦταν τοῦ Σκαρλάτι: μὲ πολὺ καλωσύνη ἐμπνεύσε στὸ συγγραφέα τὸ θέμα τῆς ἀνάστης «Φούγκας τῆς γάτας», περπατώντας ἀπάνω στὰ πλῆκτρα τοῦ πιάνου. Εἶναι ἕνα τολμηρὸ καὶ δύσκολο θέμα καὶ, ἀπὸ ἀποψη ἀντιοτιζέως, τὸ τελειότερο ἔργο του.

Ἔνας ἄλλος Ἰταλὸς συνθέτης γνωστός γιὰ τὴν ἀγάπη του στίς γάτες, ἦταν ὁ Σακίσι, ὁ εὐνοούμενος «ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

τος γιατί τὰ περισσότερα μουσικὰ κομμάτια μὲ θέμα τὶς γάτες ἔχουν γραφθῇ ἀπὸ Ρώσους, καὶ οἱ Ρῶσοι—ὅπως συμβαίνει καὶ στὰ περισσότερα δυτικὰ ἔθνη—θεωροῦν τὴ γάτα ἀρσενική. Στὴ λαογραφία τους ἐκωμιάζουν τὶς γάτες γιὰ τὸ ἐπιχειρηματικὸ τους μυαλὸ καὶ τὴν ἀνδροπρέπεια τους.

Ἡ πιὸ ὀνομαστὴ ἀπ' ὅλες εἶναι ἡ σοφὴ γάτα πού ἀποθανάτισε ὁ Ποδσκιν στὴν εἰσαγωγὴ μιάς σειράς παραμυθιῶν του. Ὁ γάτος εἶναι βεμένος μὲ μιά χρυσὴ ἀλυσίδα σὲ μιά βαλανιδια καὶ περπατᾷ νύχτα μέρα γύρω τῆς θύρας διανυρίζῃ ἀπὸ δεξιά πρὸς τ' ἀριστερὰ λέει τραγουδιῶν, ὅταν πηγαίνει ἀντίθετα λέει παραμύθια. Μιά ἀπὸ τὶς ἱστορίες πού εἶπε ὁ γάτος στὸν Ποδσκιν ἦταν ἡ «Ροσσλάν καὶ Λουντιλά» πού χρησιμοποίησε ὡς βάση μιάς ὄπερας τοῦ Γκλίνκα· ὁ πρόλογος τοῦ Ποδσκιν ἀποθανατιοτικῆ ἀπὸ τὸν Ρίμσκυ Κορακόφ στὸ ἔργο του εἶναι ὀρχήστρα, «εἰλαροῦθι», μιά σύνθεση πού σοβαρὰ θὰ μπορούσε νὰ τὴ χαρακτηρίσῃ κανεὶς: «Τὸ παραμύθι τῆς γάτας».

Ὁ Στραβίνσκυ ἔχει γράψῃ τρία Νανουρίσματα τῆς Γάτας. Στὴν περὶπτωσή του ὅμως εἶναι νανουρί-

